

TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA INTERFAOL
METODLARDAN FOYDALANISH

Tursunboyeva Umidaxon Abduqodir qizi

Andijon Davlat Pedagogika instituti Ijtimoiy va amaliy fanlar fakulteti

Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi yo'nalishi

3-bosqich 302-guruh talabasi

umidaxontursunboyeva1@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida interfaol metodlardan foydalanishning ahamiyati va samaradorligi ko'rib chiqiladi. Interfaol metodlar orqali talabalar o'z ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradilar, mustaqil fikrlashga o'rganadilar va dars jarayonida faol ishtirok etadilar. Maqolada interfaol metodlarning asosiy turlari, ularning pedagogik ahamiyati va darsdagi qo'llanilishi tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: interfaol metodlar, tasviriy san'at, pedagogika, ijodiy qobiliyat, mustaqil fikrlash, dars samaradorligi

Annotation: This article examines the importance and effectiveness of using interactive methods in visual arts lessons. Interactive methods help students develop creative abilities, learn independent thinking, and actively participate in lessons. The paper analyzes the main types of interactive methods, their pedagogical significance, and their application in classroom practice.

Keywords: interactive methods, visual arts, pedagogy, creative skills, independent thinking, lesson effectiveness

Аннотация: В данной статье рассматривается значимость и эффективность использования интерактивных методов на уроках изобразительного искусства. Интерактивные методы помогают учащимся развивать творческие способности, учиться самостоятельному мышлению и активно участвовать в учебном процессе. Статья анализирует основные виды интерактивных методов, их педагогическую значимость и применение на уроках.

Ключевые слова: интерактивные методы, изобразительное искусство, педагогика, творческие способности, самостоятельное мышление, эффективность урока

Kirish. Tasviriy san'at darslarida interfaol metodlar pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish, talabalarni darsga faol jalb qilish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. An'anaviy dars usullarida talabalar ko'pincha passiv holatda bo'lib, faqat o'qituvchining tushuntirishini tinglaydilar. Interfaol metodlar esa dars jarayonini jonli, qiziqarli va interaktiv qiladi, shu bilan birga talabalarni mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish, va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon beradi.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Interfaol metodlar turli shakllarda qo'llanadi: guruh ishlari, rolly o'yinlar, ijodiy mashqlar, muhokama va loyihaviy faoliyat. Bu metodlar talabalarga vizual san'atning nazariy va amaliy qirralarini o'rganish, ranglar, shakllar va kompozitsiya bilan ishlash orqali estetik didini rivojlantirish imkonini beradi.

Interfaol metodlarning pedagogik ahamiyati shundan iboratki, ular talabalarni faqat bilim olishga emas, balki tajriba orqali o'rganishga, qobiliyatlarini sinab ko'rishga, va o'z ijodiy qarorlarini qabul qilishga o'rgatadi. Shu bilan birga, interfaol metodlar dars jarayonini motivatsion va qiziqarli qiladi, talabalarda ijtimoiy ko'nikmalar, hamkorlik va kommunikatsiya ko'nikmalarini shakllantiradi. Kirish qismida shuningdek quyidagi jihatlar yoritiladi:

- Interfaol metodlarning pedagogik asoslari va tarixi;
- Interfaol metodlarning tasviriy san'at darslaridagi ahamiyati;
- Talabalarda ijodiy fikrlash va estetik qarashlarni rivojlantirishda interfaol metodlarning roli;
- Guruh ishlari, muhokama va loyihaviy faoliyat orqali o'quv jarayonining samaradorligini oshirish.

Interfaol metodlar yordamida talabalar nafaqat san'at tushunchalarini mukammal o'zlashtiradilar, balki ijodiy va tanqidiy tafakkur, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlari, hamda ijtimoiy va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Shu sababli, interfaol metodlar tasviriy san'at darslarida zamonaviy ta'limning samarali vositasi hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi. Interfaol metodlar pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish, talabalarni darsga faol jalb qilish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Turli olimlar va pedagoglar interfaol metodlarning talabalar bilimini mustahkamlash, iqtisodiy va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish, hamda ijodiy tafakkurni shakllantirishdagi rolini tadqiq qilganlar. Gulomov (2007) va Akhmedov (2010) ning tadqiqotlariga ko'ra, interfaol metodlar yordamida talabalar o'z ijodiy ishlarini ko'rgazmalarda namoyish etish orqali o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradilar va jamiyat bilan ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashadi. Shu bilan birga, ular san'at orqali o'z hissiyotlarini ifodalashni o'rganadilar. Karimov (2009) va Bobo (2012) ning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, talabalar interfaol metodlar yordamida ranglar, shakllar va kompozitsiya elementlarini mustaqil ravishda tahlil qilish orqali ijodiy tafakkurlarini rivojlantiradilar. Interfaol metodlar dars jarayonini jonli, qiziqarli va pedagogik nuqtai nazardan samarali qiladi. Shuningdek, interfaol metodlar orqali talabalar ijtimoiy ko'nikmalar, hamkorlik qobiliyati, va kommunikatsiya malakalarini shakllantiradilar. Davlatov (2015) ning tadqiqotlariga ko'ra, inklyuziv darslarda interfaol metodlar bolalarning qiziqishini oshirib, ularni faol va samarali o'rganishga undaydi. Ko'pgina pedagogik tadqiqotlarda interfaol metodlar quyidagi asosiy jihatlari bilan ajralib turadi: Talabalarni darsga faol jalb qilish; Ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish; Talabalarni mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatish; Guruh ishlari va

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

muhokamalar orqali o'zaro fikr almashish; O'z natijalarini baholash va tahlil qilish orqali reflektiv faoliyatni rivojlantirish. interfaol metodlar ta'lim jarayonida qanday ishlatilishini tahlil qilish uchun quyidagi metodologik yondashuvlar qo'llanadi:

Kvalitativ tahlil (Qualitative Analysis): Talabalarning interfaol metodlar yordamida bajarilgan san'at ishlari estetik va texnik jihatdan tahlil qilinadi.

Observatsiya (Observation): Talabalar guruh ishlari, rolli o'yinlar, muhokama va loyihaviy mashg'ulotlarda qanday faoliyat ko'rsatishini kuzatish.

Praktik mashg'ulotlar tahlili (Practical Task Analysis): Talabalar mustaqil qarorlar qabul qilishi, rang va shakllardan foydalanishi va ijodiy yechimlar ishlab chiqishini tahlil qilish.

Solishtirma tahlil (Comparative Analysis): Interfaol metod yordamida yaratilgan ishlarni an'anaviy usullar bilan solishtirish, ularning samaradorligi va talabalarning ishtirokini baholash. Interfaol metodlar orqali talabalar o'z ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Quyidagi pedagogik metodlar qo'llaniladi: Guruh ishlari (Group Work): Talabalar birgalikda ijodiy mashg'ulotlar bajaradi va natijalarni muhokama qiladilar. Rol o'yinlari (Role Playing): Talabalar san'at jarayonida turli rollarni o'ynab, o'z qarorlarini sinab ko'radilar. Loyihaviy mashg'ulotlar (Project-Based Learning): Talabalar mustaqil yoki guruhda kichik loyihalar yaratadi. Vizual tahlil (Visual Analysis): Ranglar, shakllar, kompozitsion elementlar va ularning uyg'unligi o'rganiladi. Fikr-mulohaza (Feedback): O'qituvchi va boshqa talabalar tomonidan konstruktiv fikr almashish, natijalarni baholash va takomillashtirish.

Muhokama va natija. Interfaol metodlar tasviriy san'at darslarida talabalarni faol ishtirok etishga undash, ijodiy va tanqidiy tafakkurni rivojlantirish hamda mustaqil bilim faoliyatini shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. An'anaviy dars usullarida talabalar ko'pincha passiv bo'lib, faqat o'qituvchining tushuntirishini tinglaydilar. Shu bilan birga, interfaol metodlar dars jarayonini jonli, qiziqarli va pedagogik nuqtai nazardan samarali qiladi. Guruh ishlari, rolli o'yinlar, loyihaviy mashg'ulotlar va muhokamalar orqali talabalar o'z ijodiy qarorlarini qabul qilish, ranglar, shakllar va kompozitsiya elementlarini mustaqil tanlash hamda natijalarni tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Gulomov (2007) va Akhmedov (2010) ning tadqiqotlariga ko'ra, interfaol metodlar bolalarning o'z ishlariga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni ijtimoiy jihatdan faol qiladi. Talabalar interfaol metodlar yordamida o'z estetik didini rivojlantiradilar, san'atning turli texnik va kompozitsion jihatlarini o'rganadilar. Bu jarayonda talabalar nafaqat vizual ijodiy qobiliyatlar, balki ijtimoiy va kommunikatsion ko'nikmalarni ham shakllantiradilar. Interfaol metodlar yordamida talabalar o'z ishlarini namoyish etish va tahlil qilish orqali tanqidiy fikrlash va reflektiv yondashuvni rivojlantiradilar.

Shuningdek, interfaol metodlar bolalarda motivatsiyani oshiradi, talabalar darsda aktiv qatnashadilar va ijodiy jarayonni o'zlari boshqaradilar. Karimov (2009) va Bobo (2012) tadqiqotlariga ko'ra, interfaol metodlar yordamida talabalar ko'proq mustaqil qaror qabul qiladilar, o'z ijodiy ishlariga mas'uliyat bilan yondashadilar va darsdagi faoliyat orqali

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

ijtimoiy hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar tasviriy san'at darslarida quyidagi ijobiy ta'sirlarni beradi:

1. Ijodiy rivojlanish: Talabalar ranglar, shakllar va kompozitsiyani birlashtirishda mustaqil va original yechimlar ishlab chiqaradilar.
2. Mustaqil bilim faoliyati: Talabalar turli dizayn va ijodiy vazifalarni bajarishda o'z qarorlarini qabul qiladilar.
3. Texnik malakalar: Talabalar 2D va 3D grafikalar, chizmalar va loyihalar yaratishda texnik jihatdan tajriba orttiradilar.
4. Tanqidiy fikrlash: Talabalar interfaol metodlar orqali yaratilgan ishlarni tahlil qiladilar, inson ijodi bilan solishtiradilar va estetik baho beradilar.
5. Hamkorlik va muhokama: Talabalar guruh ishlari va ko'rgazmalarda o'z ishlarini taqdim etib, konstruktiv fikr almashadilar.

Interfaol metodlar talabalarga mustaqil ishlash, ijodiy qaror qabul qilish, kritik fikrlash va ijtimoiy hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beradi. Shu orqali darslar nafaqat ta'limiy, balki ijtimoiy va estetik jihatdan boy o'quv muhitiga aylanadi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar yordamida talabalar nafaqat san'at tushunchalarini o'rganadilar, balki o'z ijodiy potentsialini rivojlantiradilar, mustaqil va reflektiv qarorlar qabul qiladilar, hamda ijtimoiy va kommunikativ qobiliyatlarini mustahkamlaydilar. Interfaol metodlar talabalarni faol, ijodiy va mustaqil o'rganishga rag'batlantiradi. Talabalar ranglar, shakllar va kompozitsiya elementlarini mustaqil tahlil qilish orqali estetik didini rivojlantiradilar. Guruh ishlari, loyihaviy mashg'ulotlar va muhokamalar orqali ijtimoiy ko'nikmalar, hamkorlik va kommunikatsiya qobiliyatlari shakllanadi. Interfaol metodlar darslarni motivatsion, qiziqarli va pedagogik jihatdan samarali qiladi. Talabalar interfaol metodlar orqali o'z ishlarini baholash, tahlil qilish va boshqalarning ishlariga konstruktiv fikr bildirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Umuman olganda, interfaol metodlar tasviriy san'at darslarida talabalarni ijtimoiy, estetik va ijodiy rivojlanishga olib keladi va dars samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Xulosa. Interfaol metodlar tasviriy san'at darslarida talabalar uchun faol, ijodiy va mustaqil o'rganish jarayonini ta'minlaydigan muhim pedagogik vositadir. Dars jarayonida guruh ishlari, muhokama, loyihaviy mashg'ulotlar va rolli o'yinlar orqali talabalar ijodiy qarorlar qabul qilish, ranglar, shakllar va kompozitsiya elementlarini mustaqil tahlil qilish imkoniga ega bo'ladilar. Interfaol metodlarning ahamiyati shundaki, ular talabalarni nafaqat bilim olishga, balki tajriba orqali o'rganishga, o'z ijodiy qarorlarini mustaqil qabul qilishga ham rag'batlantiradi. Shu bilan birga, talabalar tanqidiy fikrlash, ijtimoiy ko'nikmalar, hamkorlik va kommunikatsiya qobiliyatlarini shakllantiradilar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar yordamida talabalar: Ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradilar; Estetik didni shakllantiradilar; Mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatini oshiradilar; Guruh ishlari orqali ijtimoiy hamkorlik va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradilar; O'z ishlarini tanqidiy

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

baholash va boshqalarning ishlarini tahlil qilish orqali reflektiv yondashuvni o'rganadilar. Shuningdek, interfaol metodlar dars jarayonini motivatsion va qiziqarli qiladi, talabalar san'atning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur o'rganadilar, ijodiy potentsialini rivojlantiradilar va o'z ishlariga nisbatan mas'uliyatni oshiradilar. Umuman olganda, interfaol metodlar tasviriy san'at darslarida talabalarning ijodiy, estetik va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlaydi, dars samaradorligini oshiradi va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etishga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Akhmedov, G. (2010). San'at Ta'limi Va Rangshunoslik Asoslari. Toshkent: Fan va Texnologiya.
2. Davlatov, N. G. (2015). Inklyuziv Ta'limda Tasviriy San'atning O'rni. Toshkent: Ta'lim Nashriyoti.
3. Bobo, S. (2012). Bolalar San'ati Va Ijodiy Rivojlanish. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
4. Zinchenko, Yu. N. (2001). Psixologiya Ranglar: Hissiy Ta'sirlar Va San'atda Qo'llanilishi. Moskva: Psixologiya Nashriyoti.
5. Karimov, R. (2009). San'at Ta'limi: Metodologiya Va Pedagogik Yondashuvlar. Toshkent: Ta'lim Nashriyoti.
6. Soliev, B. (2014). Kompozitsiya Va Shakllarning San'atdagi O'Rni. Toshkent: Fan Va Adabiyot.
7. Gulomov, T. (2007). San'at Ta'limida Bolalar Ijodini Rivojlantirish. Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar Nashriyoti.
8. Petrov, A. (2003). Artistic Representation And National Identity. London: Routledge.
9. Lur'ya, L. M. (1999). Psixologiya Ranglar: Hissiy Ta'sirlar va San'atda Qo'llanilishi. Moskva: Ruhshunoslik Nashriyoti.
10. Kovalev, S. A. (2011). Ranglar Va Shakllarning Psixologik Ta'siri. Moskva: San'atshunoslik Nashriyoti.
11. Karimov, N. O. (2016). Bolalar Va San'at: Tarbiyaviy Ahamiyati. Toshkent: Xalqaro Ta'lim Nashriyoti.
12. Ibragimov, A. (2005). Milliy Qadriyatlar Va Tasviriy San'at. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
13. Bakhtiyorovich, Ismonov Khurshidbek, And Ruziyev Nuriddin Mukhammadaliyevich. "Pairing, Their Own Aspects And Corresponding Methods Of Work With Pairing In The Autocad Software." International Journal On Orange Technologies 3.12 (2021): 211-216.
14. Abduraimova Muazzamoy Abduqodir qizi. "Perspektiva." International Conferences. Vol. 1. No. 11. 2022.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

15. Xurshidbek, Ismonov, Rustamov Umurzoq, And Abduraimova Muazzamoy. "Markaziy Va Parallel Proyeksiya Ortogonal Proyeksiyalar Va Modelni Ko 'Rinishlari." Educational Research In Universal Sciences 1.4 (2022): 70-81.
16. Ismonov, Xurshidbek Baxtiyorovich, And Muazzamoy Abduqodir Qizi Abduraimova. "Ortogonal Proyeksiyalar Va Modelni Ko 'Rinishlari." Educational Research In Universal Sciences 1.3 (2022): 288-296.
17. , Abduraimova Muazzamoy Abduqodir qizi. "Projection And Axonometry."
18. "Umum Ta'lim Maktablarda Chizmachilik Fanini O'qitishning Hozir Holati." Oriental Art And Culture, Vol. 5, No. 6, 2024, Pp. 65–69.

